

Jan Tomczak

"Religion in dritten Schuljahr : zehn Unterrichtswürfe mit 32 Kopiervorlagen und 8 Dias", Bärbel Veit, Reinhard Veit, Zürich-Köln-Lahr 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/2, 196-197

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bärbel VEIT — Reinhard VEIT, *Religion im dritten Schuljahr, Zehn Unterrichtsentwürfe mit 32 Kopiervorlagen und 8 Dias* Zürich-Köln-Lahr 1977, Benziger — Kaufmann-Verlag, s. 192.

Książka jest jednym z wielu podręczników dla nauczycieli religii, opracowanych w ostatnich latach w RFN. Zawiera ona rozwinięte szkice katechez dla klasy trzeciej szkoły podstawowej. Autorzy wybrali dziesięć takich tematów, które znajdują się w większości programów istniejących w związkowych krajach RFN. Każde z dziesięciu zagadnień jest podzielone na sześć jednostek lekcyjnych, napisanych w formie szkicowej i przejrzystych w odczytywaniu.

Na początku w sześciu katechezach zaproponowano zapoznanie dzieci z wydarzeniami zbawczymi związanymi z życiem i powołaniem Abrahama. W następnym temacie przybliża się historię wyprowadzenia z niewoli egipskiej. Dalej idą katechezy skupione wokół tematyki Bożego Narodzenia, nauki i działania Chrystusa oraz Paschy. Po nich ukazują autorzy zagadnienia moralne, a więc niebezpieczeństwa przesądów i uprzedzeń dla życia w rodzinie ludzkiej, problemy nędzy ludzi biednych oraz stosunek do religii muzułmańskiej, której przedstawieniu poświęcono sześć katechez, a więc jeden z dziesięciu tematów. Dwa ostatnie tematy są poświęcone modlitwie i postaciom z dziejów Izraela (Gedeonowi, Saulowi i Amosowi) oraz ich znaczeniu.

Na początku każdego z dziesięciu rozdziałów został umieszczony krótki plan w zarysie, który ma informować o tematach sześciu katechez, o ich treści, którą podaje się w hasłach, oraz o powiązaniach z innymi tematami. Po wspomnianym planie następuje wprowadzenie teologiczno-dydaktyczne, które pozwala nauczycielowi lepiej zrozumieć zasadnicze problemy teologiczne tematu i owoconie przekazać je uczniom. Każde rozważanie teologiczno-dydaktyczne kończy się wyszczególnieniem celu dydaktycznego dla całego tematu. Ponadto każdy szkic jednostki lekcyjnej zaczyna się od własnego celu dydaktycznego wymienionego w dwóch lub trzech punktach. Opracowane szkice katechez eksponują momenty poznawcze, a wyraźnie nie uwypatniają wychowawczych. Same szkice katechez są rozmieszczone w przejrzysty sposób w trzech kolumnach: w pierwszej podano treść i proces lekcji, w drugiej wymieniono metody i formy nauczania, a w trzeciej różnego rodzaju pomoce i materiały.

Na końcu każdego tematu po sześciu szkicach lekcyjnych znajdują się pomoce dydaktyczne w formie gotowych opowiadań i odnośników do odpowiednich źródeł. Ponadto podręcznik dostarcza na piętnastu kartach wzory rysunków do kopiowania oraz osiem kolorowych przezroczy. Jedne rysunki wymagają odczytywania treści i uzupełniania jej przez odpowiednie wpisywanie, inne tylko odczytywania. Wśród tych rysunków znajdują się również wzory testów do wypełniania przez uczniów.

Należy powiedzieć, że metody i formy pracy oraz środki i materiały proponowane przez autorów w omawianym podręczniku są bardzo urozmaicone i bogate. To urozmaicenie i bogactwo widać w każdym szkicu katechezy. Występuje wśród nich obok zwykłego przedstawiania treści przez nauczyciela, kierowana rozmowa, opowiadanie uczniów, pisanie na tablicy, dowolne wypowiedzi uczniów, praca w grupach, odgrywanie ról, indywidualna praca, dowolna rozmowa, słuchanie nagranych tekstów opowiadań i pieśni, czytanie indywidualne w ciszy, wspólny śpiew, rysowanie, oglądanie przezroczy i plan-szy oraz rozmawianie o ich treści itp. Tak urozmaicone metody i formy nauczania wymagają oczywiście różnych pomocy dydaktycznych zarówno dźwiękowych jak i wizualnych oraz potrzebnych do aktywnej pracy uczniów. Temu zadaniu służy między innymi podany wykaz książek i materiałów dla uczniów i nauczycieli w klasie trzeciej.

Fakt, że książka została napisana do nauczania religii katolickiej i pro-

testanckiej, może tłumaczyć brak w niej elementów liturgicznych, szczególnie Eucharystii. Poświęcenie sześciu katechez w klasie trzeciej zapoznaniu się dzieci z religią muzeumską jest na pewno spowodowane dużą ilością jej wyznawców, którzy przebywają w RFN.

Autorzy mimo zastosowania różnorodnych metod, form i licznych pomocy dydaktycznych chcieli dać do ręki nauczycielom religii możliwie prosty podręcznik z materiałem łatwym w przeprowadzeniu.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Hermine KÖNIG — Karl Heinz KÖNIG — Karl Joseph KLÖCKNER, *Jesus ruft uns. Ein Vorbereitungskurs zur Erstkommunion — Werkmappe für das Kind — Handreichung für den Katecheten*, München 1977, Kösel-Verlag, s. 88 (+11) + 42.

Wymienieni wyżej autorzy przygotowali piętnaście katechez dla dzieci ośmioletnich przygotowujących się do pierwszej Komunii św. Dwanaście wspomnianych katechez jest pomyślanych do przeprowadzenia przed pierwszą Komunią św., a trzy po jej przyjęciu. Na ten kurs przygotowawczy składają się dwa zeszyty: jeden dla dziecka, nazwany teczką do pracy, a drugi dla uczącego.

Opublikowane materiały charakteryzuje teologiczno-antropologiczne założenie oraz przedstawienie i ujęcie właściwe dla dziecka. Odpowiada to dzisiejszym wymaganiom katechezy parafialnej, którą przeprowadza parafia jako wspólnota i jest za nią odpowiedzialna. Ukazują ludzką potrzebę wspólnoty i możliwość jej urzeczywistnienia we wzajemnych stosunkach międzyludzkich i w łączności z Jezusem Chrystusem oraz jak to doświadczenie przyczynia się do tworzenia samej wspólnoty. Zostało również bardzo wyraźnie wydobyte znaczenie oddania się Chrystusa za nas, które jest źródłem wspólnoty. Autorom nie chodzi o dogmatyczne rozważania o Eucharystii, lecz o umożliwienie przeżywania obecności Chrystusa w jego gminie w teraźniejszej sytuacji. Twórcy przygotowanych spotkań tak je ułożyli, aby kształtowały całego człowieka, a szczególnie w jego istocie społecznej.

Opracowane materiały mają kształtować przede wszystkim dzieci idące do pierwszej Komunii św. Jest to niemożliwe do osiągnięcia bez równoczesnego zaangażowania religijnego rodziców, rodziny i gminy. Stąd tak ułożono proponowane katechezy, aby przy ich przeprowadzaniu były zajęte lub przynajmniej zainteresowane wspomniane wspólnoty. Napisano te katechezy do realizacji w małych grupach łączących od ośmiorgo do dziesięciorgo dzieci, którymi kierują zasadniczo matki i ojcowie nie w charakterze nauczycieli religii, lecz w roli zaangażowanych członków gminy. Dla nich autorzy przeznaczili drugi zeszyt, w którym znajdują się instrukcje i wskazania potrzebne do prowadzenia wspomnianych spotkań. Zawarte są one w rozważaniach wstępnych o charakterze teologicznym, antropologicznym i metodycznym oraz w samych katechezach, które w zwięzłej i prostej formie podają szczegółowo konkretne metodyczne i treściowe wskazania właściwe każdemu elementowi jednostek w podręczniku dla dziecka. O niektórych trudnościach, jakie mają dzieci w związku z Komunią św., i o sposobie urządzania uroczystości pierwszej Komunii św. zwłaszcza przyjęcia w domu mówią refleksje dla rodziców, umieszczone na luźnych kartkach w zeszyście dla dziecka.

Teczka do pracy uczniów została tak zaplanowana, że uczący wręcza każdorazowo tylko po jednej katechezie. A więc materiały do przerobienia przechowuje u siebie. Mieszczą się one bowiem na luźnych kartkach, które dzieci po przerobieniu spinają w odpowiedni skoroszyt.

Każda jednostka lekcyjna w teście dla dziecka jest podzielona na poszczególne odcinki, często na pięć punktów kolejno ponumerowanych. W opracowaniach autorzy uniknęli stereotypów i jednakowych schematów, dzięki